

HALK EDEBİYATI METİNLERİNİ OKURKEN KARŞILAŞILAN SIKINTILAR

*Bayram DURBİLMEZ**

ÖZET

Cönklerde / el yazması eserlerde yer alan halk edebiyatı ürünlerini okurken ve sözlü kültür geleneği içinde derlenen ürünleri yazıya aktarırken önemli sıkıntılarla karşılaşmaktadır. Cönklerin genellikle fazla tahsili olmayan kişiler tarafından oluşturulmaları, bu yüzden de bu kaynaklarda yer alan metinlerin imlâsında birlik bulunmaması ciddi sıkıntılar doğurmaktadır. Cönklerin genel özelliklerinden kaynaklanan sıkıntılardan başka yaygın bir çevriyazı sisteminin bulunmayışı da sıkıntılara sebep olmaktadır. Türkiye’de, genel kabul gören, bir çevriyazı sisteminin olmayışı yüzünden Osmanlı- Türk harflerinden Lâtin harflerine metin aktarırken farklı işaretler kullanıldığı görülür.

Halk edebiyatı metinlerini okurken karşılaşılan sıkıntılar, Osmanlı- Türk harfleriyle oluşturulmuş metinlerden başka , ağız derlemelerinin aktarıldıkları metinlerde ve çağdaş Türk lehçelerinde / şivelerinde Kiril harfleriyle yazılmış metinlerde de karşımıza çıkar.

Bu çalışmada, halk edebiyatı kaynaklarının özelliklerinden doğan sıkıntılar yanında metni okuyanların donanım eksikliklerine ve metinlerin neşrinde genel kabul görececek bir çevriyazı sisteminin gerekliliğine araştırmacıların dikkatlerinin çekilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: halk edebiyatı, yazılı kültür, cönkler, metin okuma, metin neşri, çevriyazı, çevriyazı sistemi

SOME PROBLEMS IN READING OF FOLK LITERATURE TEXTS

ABSTRACT

Crucial troubles are seen in reading folk literature manuscripts (cönk) which collected in oral tradition and

* Dr., Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi TDE Bölümü
(bayramdurbilmez@gmail.com), Kayseri

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

in recording them in transcription. Because of the collection of manuscript by semi-educated people, it causes some incoherence in their orthography. In addition to the troubles stem from general characteristics of manuscripts and absence of a common transcription system causes some problems too. Due to the lack of an accepted standard transcription system in Turkey, the different signs are used to transcribe the texts from Ottoman-Turkish alphabet into Latin alphabet.

The difficulties in reading folk literature texts are seen in the dialect collections and in the texts in which written in krill alphabet in contemporary Turkish, beside the texts written in Ottoman-Turkish alphabet.

In this study, it is aimed to attract the attention of the researchers for the necessity of transcription system and the characteristics of folk literature sources which will be accepted in publishing of the texts as well as the problems stem from the lack of knowledge of those who read the texts.

Key words: folk literature, recorded culture, cönk (manuscripts), reading texts, text publishing, transcription, transcription systems

Halk edebiyatının iki ana damarı vardır. Bunların birincisi sözlü kültür, ikincisi de yazılı kültürdür. Sözelimi; Muhyiddîn Abdal Dîvânı (Durbilmez 1998) yazılı kültür ve sözlü kültür kaynaklarından beslenerek oluşturulmuştur. Dîvân'da yer alan şiirleri Osmanlı- Türk harflerinden Lâtin harflerine aktarırken, tenkitli basımı yapılan ilmî eserlerde uygulanıla gelen, telâffuzu esas alan ve “fonetik transkripsiyon” adı verilen çevriyazı sistemi kullanıldı. Bu çevriyazı sistemi kullanılırken, İsmail Ünver'in “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” (1993) adlı makalesindeki önerilerine –birkaç

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

husus dışında- dikkat edildi. Ayrıca Zeynep Korkmaz'ın "Eski Osmanlı Kaynaklarının Yayınında Transkripsiyonla İlgili Değerlendirmeler" (1979), İsmail Ünver'in "Arap Harfli Türkçe Metinlerin Çevirisinde Karşılaşılan Yanlışlar" (1992), Osman Horata'nın "Klâsik Edebiyatımıza Âit Metinlerin Neşrinde Karşılaşılan İmlâ İle İlgili Bazı Problemler" (1992), Tunca Kortantamer'in "Genç Edebiyat Araştırmacısının Yanlışları" (1993) başlıklı yazılarında ve Orhan Şaik Gökyay'ın *Destursuz Bağa Girenler* (1982) kitabında verilen bilgiler de göz önünde bulunduruldu.

16. yüzyılın güçlü halk şairlerinden Muhyiddîn Abdal'ın Dîvânı konusunda doktora tezi hazırlarken imlâ çelişkileri yüzünden sıkıntılar çektik. 19. yüzyılın sonlarında, 20.yüzyılın başlarında oluşturulan *Sorgunlu Sıdkı Baba Dîvânı*'ni (Durbilmez 2003) yayına hazırlarken de çeşitli imlâ tutarsızlıklarıyla karşılaştık. Bu arada, anılan şairlerin bazı şiirlerinin bulunduğu birkaç cöngü de inceleme imkânı bulduk. Karşılaştığımız sıkıntılardan hareketle, halk edebiyatı metinlerini okurken karşımıza çıkabilecek sıkıntılardan kısaca söz etmek istiyoruz.

Halk edebiyatının yazılı kaynakları arasında birinci sırada cönkler yer alır. "[Genellikle] Aşağıdan yukarıya veya sağdan sola, soldan sağa açılan, halk arasında 'dana dili', 'sığır

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

dili' olarak bilinen, içerisinde halk ve divan şiirinin dışında, masal, efsane, halk hikâyesi, sihir, takvim, ebced hesabıyla tarih düşürme mısraları olan, halk hekimliği, halk baytarlığı gibi hususları bünyesinde bulunduran bir antolojidir." (Alptekin 1987: 227). Gökyay'ın da belirttiği gibi; "Halk, gezici halk şairlerinin uğraklarında söyledikleri türküleri, koşmaları, destanları, fıkraları, hattâ hikâyeleri, çok kez aklında tutabildiği kadarıyla, eksik ya da yanlış, kâğıda geçirmiş; maniler, bilmecelele doldurmuş; kendi hayatıyla ilgili ve kendince gerekli birtakım hastalıkların, türlü yollardan tedavilerini, reçeteleri, duaları, büyüleri, tılsımları, özel hayatına ait notları ve daha nice benzerlerini ve benzemezlerini bu kâğıtlara yazmıştır. Böylece sayısız ve birbirlerinden çok farklı cönkler meydana gelmiştir" (Gökyay 1984: 117).

İyi bir Osmanlıca bilgisine sahip olma, cönklerdeki / el yazması metinlerdeki halkbilimi / halk edebiyatı metinlerini doğru okumaya yetmez. Bunun birkaç sebebi vardır:

1. Halk edebiyatı metinlerinin yer aldığı kaynaklar genellikle fazla tahsili olmayan kişiler tarafından oluşturuldukları için bu metinlerin imlâsında tutarsızlıklar görülmektedir. Halk edebiyatı metinlerini cönklere kaydedenlerin tahsil seviyeleri genellikle düşüktür. Bu sebeple imlâ kurallarına uymakta sıkıntı çekmektedirler. Aynı kelimenin

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

yazımında, aynı metin içinde bile, birden farklı imlâ karşımıza çıkar. Sözgelimi; “Deyiş” kelimesinin bile aynı cönkte dört ayrı biçimde yazıldığı tespit edilmiştir (Gökyay 1984: 123):

Deyiş (ش, ی, ی, د)

Deñiş (ش, ك, د)

Deniş (ش, ن, د)

Deyiş (ش, ی, د)

Bu arada cönk karşılığında kullanılan bir terimin okunmasıyla ilgili karşılaşılan bir sıkıntıdan da söz etmek yararlı olur. Halk edebiyatının en önemli kaynaklarından olan cönklere bazen “Dana Dili” adı da verilir. Bu adın aslında Farsça’dan geldiği ve “Dânâ Dili” olması gerektiğini iddia edenler de olmuştur. Halbuki halk arasında bu cönklere “Sığır Dili” de denmektedir. Bu adlandırmada cönklerin şekil özelliğinin etkili olduğu anlaşılmaktadır (Gökyay 1984: 117).

Şairin adının / mahlasının yazımında/ Lâtin harflerine aktarımında bile imlâ farklılıkları görülebilmektedir. Sözgelimi; “Muhyiddîn” adının / mahlasının Lâtin harflerine “Muhyi el ed-dîn”, “Muhyeddin”, “Muhyiddin”, “Muhiddin”, “Muhittin” biçimlerinde aktarıldığı tespit edilmektedir. “Sıdkı” adının / mahlasının da Sıdkı, Sıdkî, Sıtkı, Sıtkî biçimlerde aktarıldığını görülmektedir. Aynı metinde “oldu” ve “oldı”, “toldu”, “toldı”, “doldu” ve “doldı”, “gözü” ve “gözi” biçimleri bir arada

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

görülürken, Lâtin harflerine aktaran kişi bunlardan birini tercih edebilmektedir.

2. Halk edebiyatı metnlerinin yer aldığı yazılı kaynaklar da çoğunlukla sözlü kaynaklara dayanır. Sözlü kültür ortamlarında doğmaca söylenen şiirler /anlatılan halk anlatılarını hızlı bir şekilde kaydetmek zorunda kalan derlemeci- yazıcılar aceleyle yazdıkları için imlâya dikkat edemezler. Ayrıca bunların genellikle fazla tahsilli olmadıklarını da göz önüne alırsak, imlâ konusundaki tutarsızlıkların boyutunu anlamak kolaylaşacaktır. Bir taraftan dinlerken, bir taraftan da icra ortamındaki tabîlik içinde metni kaydetmek hayli zorlaşmaktadır. Metni kaydedenin dalgınlıkları yanında, sanatını icra eden sanatçının veya sözlü kaynağın dalgınlıkları ve hafıza yanılgıları da metnin önemli değişikliklere uğramasına sebep olmaktadır. Sözlü kaynaklardan derlenen metinlerde karşımıza çıkan çeşitlenme, uyarlanabilme, benimsenme, vs. gibi özellikler yazılı kaynaklarda da karşımıza çıkmaktadır. Aynı metnin bir çeşitlenmesi Develili Seyranî adına kaydedilmişken, bakıyoruz ki 17. yüzyıl halk şairlerinden Kazak Abdal ve 16. yüzyıl halk şairlerinden Muhyiddîn Abdal adlarına da kayıtlıdır (Durbilmez 1998: 50-51). Burada şahsî imlâ tercihindan öte, metni ilk oluşturmanın kimliği bile tartışmalı hâle gelmektedir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

3. Özellikle ciltsiz cönklerin çoğu zaman içinde yıpranmıştır. Nemli ortamlarda kaldığı için, yazılarının bir kısmı okunamayan, yapraklarından bir kısmı koparılmış, yırtılmış, cönkler vardır. Böyle kaynaklarda imlâ tutarsızlıklarından da öte, metne eksiksiz ulaşabilme imkânı bile yoktur. Çünkü imlâ tutarsızlıkları hangi boyutta olursa olsun, araştıracının bir süre çalışıp imlâyâ âşina olmaya başlamasıyla birlikte, metne ulaşması mümkünken, belirtilen durumlarda metne ulaşmak da neredeyse imkânsız olacaktır. Bu durumda, aynı metnin çeşitlenmeleri başka kaynaklarda da mevcutsa eksik yerler oralardan tamamlanabilecektir. Sözelimi; Tameşvarlı Gâzi Âşık Hasan'ın “Budin Türküsü” yakın zamana kadar kaynaklarda beş bentli geçerken bir cönkte altı bentli olarak kaydedilmiştir (Sakaoğlu 1987: 223).

4. Cönklerde / El yazması metinlerde yer alan mahallî kelimeleri bilmeden metni doğru okumak da mümkün değildir. Ne kadar Osmanlıca bilerseniz bilin, mahallî kültüre yabancı iseniz, mahallî bir kelimeyi Arapça, Farsça olduğu zannıyla yanlış okuma veya hiç okuyamama durumuyla karşılaşabilirsiniz. Bazı Arapça ve Farsça kelimelerin de mahallî özellikler kazanarak değiştiğini ve yazılı kaynaklara da böyle geçtiğini görebiliriz. Bazı mahallî kelimeler de Arapça ve/ veya Farsça karşılıklarıyla birlikte kullanılabilir. Sözelimi;

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

halkbilimi ile ilgili önemli eserlerden biri olan *Revna-ı Bôstân*'da “ak yel” (güneyden esen yel, lodos), “beşe” (Şubat ayı, hamsin), “bozaglık” (daha önce sürülmemiş ham yer), “döymek” (dayanmak, bozulmadan durmak), “kanırtmac” (fide), “tagar” (fide dikilmek üzere kap içerisinde hazırlanmış toprak) gibi sözcükler geçmektedir (Önler 1987: 187-189).

5. Halkbilimi / halk edebiyatı ürünlerinin yer aldığı kaynaklarda, sözlü kaynaklardan sözlü kültür ortamında yazıya aktarılan metinlerde çeşitli kısaltmalar yapıldığı da görülür. Cöngü oluşturan kişi öncelikle bu metni kendisi okumak için yazdığı için bu kısaltmaları kolaylıkla anlayacaktır. Fakat araştırmacı bu kısaltmaları çözmekte zorlanabilmektedir. Zaman kazanmak maksadıyla yapılan bu kısaltmalar dışında, özellikle Bektaşî ve Hurufî şairlerin eserlerinde görülen simgeleşmiş kısaltmalar, yeterli donanımı olmayan araştırmacıları sıkıntıya düşürmektedir. Sözgelimi; Muhyiddîn Abdal Dîvânı'nında dörtlüklerden kurulu bir şiirin dördüncü dizeleri yerine س, ه, ب ve د harfleri yazılıdır. Burada bir kelime mi yazılıdır, yoksa bunlar dizeyi oluşturan kelimelerin baş harfleri midir? Metni okumaya başlayan kişi bunu hemen çözemeyebilir. Metne aşına olduktan sonra bu dört harfin “Bîst ü heşt ü sî vü dü” (28, 32) dizesini oluşturduğu anlaşılacaktır. Cönkler / cönklerdeki metinler “temmet” (tamamlandı) kelimesiyle bittiği gibi ك, پ, ا ile

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

de bitebilir. Bu kısaltmalardan ك “görüldü”, يا “yazıldı” anlamlarına gelebilir (Gökyay 1984: 129-130).

6. Bir imlâ özelliği olmaktan uzak belki ama bazı cönklerde bazı parçalar, bütün harfleri bitişik olmak üzere tek bir kelime gibi yazılmıştır. Sözelimi; *“Gamın aşkıyla kılmak tehammül hey saçı Leylâ / Felek mülkine gelmiş mi senin gibi melek-sîmâ”* beyti bir cönkte bütün harfler bitişik olmak üzere tek bir kelime gibi yazılmıştır (Gökyay 1984: 124). Cönklerden birinde, halk arasındaki bir inanca uyularak rakib kelimesi ters yazılmıştır. Bununla âşık kişi, rakibi için “boynu devrilsin” demek istemektedir: *“Levnî sabâ getürdü rakibin vefatını/ Sanki tâk-ı çerha dokundu külâhımız”* (Gökyay 1984: 129). /sevinçten külâhını göğe fırlatmış/

7. Cönklerin çoğunda yaprak numarasının olmaması da araştırmacı için sıkıntılı bir durumdur. Araştırmacı, cöngün sayfalarına numara vererek aldığı metnin kaynağını gösterme yoluna gidebilir. Cönklerin içinde boş yapraklar bulunabilmesi, bazı sayfaların da yırtılmış olması gibi durumlarla karşılaşmak da mümkündür (Alptekin 1987: 228).

8. Cönklerde genellikle birden çok kişi tarafından yazılmış parçalar bulunur. Birden çok kişi tarafından yazılan parçaların imlâ bakımından farklı özellikler taşıması dışında, bazı cönklerdeki metinlerde sonradan düzeltmeler, eklemeler

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

yapıldığı, bazı parçaların ise üzeri çizildiği görülür. Sözgelimi; Fazlî'nin "ilahi" başlıklı bir *parçasında* "Vire mi derde sanem / Derde derman vire mi" beytinin birinci dizesi "Vire mi derdü sanem" diye düzeltilmiştir. "Sanem" diye harekelenen kelime başka bir cönkte "Sunam" şeklinde ve doğru yazılmıştır. Bu beyit Orhan Şaik Gökyay tarafından "Vere mi derd sunam derdime derman vere mi" (1984: 121-122) biçiminde okunmuştur.

9. Cönkleri yazarlar genellikle az tahsilli oldukları için imlâ yanlışları dışında bilgi yanlışları da yapabilmektedir. Sözgelimi; "Koşma" yerine "gazel", "gazel" yerine "müseddes" yazabilirler (Alptekin 1987: 228). Bu durumda, bilgi yanlışlığını düzeltmeden cönkteki metni aynen yayımlamak da ayrı bir sıkıntı kaynağı olmaktadır¹.

Cönklerdeki / el yazması metinlerdeki halkbilimi / halk edebiyatı metinlerini okurken karşılaşılan sıkıntılar bunlardan ibaret değildir. Sözgelimi; araştırmacılar da imlâyı telâffuza uydurma eğilimleri olduğu görülür. Bu yüzden aynı metin Türkiye'de ve diğer Türk topluluklarında farklı okunabilmektedir: خسته (Türkiye'de "hasta"/ "haste", Azerbaycan'da "heste" şeklinde okunmaktadır.)

¹. Çok düzgün ve okunaklı bir yazı ile yazılmış halk edebiyatı kaynakları, hatta hattat kaleminden çıkmış olan cönkler de vardır. Doğrudan cönklerin içinde bununla ilgili beyitlere bile rastlanır: "Hezâran ustâz ile bu hattı bir güzel yazmış / Dememiş imlâsı yanlışır, güzel yazmış, güzel yazmış" (Gökyay 1984: 123).

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

Cönklerden / el yazmalarından halkbilimi / halk edebiyatı metinlerini Lâtin harflerine aktarırken metnin vezni de göz önünde bulundurulmalıdır. Sözelimi Muhammed sözcüğü “Mehammed”, “Mehmed” biçimlerinde okunabilmektedir. Bu sözcüğün okunuşunu büyük ölçüde şiirin vezni belirlemektedir. Burada, kafiyeden kaynaklanan imlâ sıkıntısından da söz etmek gerekir. Sözelimi; Yûnus Emre adına kayıtlı bir şiirin bir dörtlüğü bazı kaynaklarda şöyle okunmuştur: *“Her kim merdâne / Gelsin meydâne / Kalmasın câne / Kimde hüner var”* Bu dörtlükte “meydâna” ve “câna” sözlerinin “meydâne” ve “câne” biçimlerinde yazılması, bunların “merdâne” sözcüğüyle kafiyeli olmalarından kaynaklanmaktadır. Halbuki bunların “meydâna” ve “câna” biçimlerinde okunup yazılması gerekir.

Halk edebiyatı kaynakları arasında ağızlardan derlenmiş metinler de önemli bir yer tutmaktadır. Ağız derlemelerinin metne aktarılmasında çevriyazı sistemine uyulmamışsa bu metinlerden yararlanırken de sıkıntılarla karşılaşılabilir. Derlemeler metne aktarılırken derlemecinin dikkatsizliği sonucu bazı kelimeler yanlış yazılabilmektedir. Bu durumda derlemenin özgün biçimini dinlemek de gerekebilir.

İmlâ konusundaki sıkıntı sadece Osmanlı-Türk harfleriyle oluşturulan Türkçe metinlerde veya ağız derlemelerinin aktarıldıkları metinlerde değil, çağdaş Türk lehçe

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

ve şivelerinde Kiril harfleriyle yazılmış metinlerde de karşımıza çıkar. Kiril alfabesindeki bir harfin farklı Türk boylarında hangi sesi karşıladığını bilmemekten veya harflerin el yazısındaki kullanımlarına aşina olmamaktan kaynaklanan yanlışlıklar yapıldığı da görülür. Sözelimi; Kırgız Türkçesi'ni öğrenen bazı araştırmacılar Kazak Türkçesinden metin aktarıırken жыл, жұмбақ, жырау... gibi sözcükleri *cıl, cumbak, cırav* şeklinde aktarabilmektedir (Çınar 1996: 59-70). Halbuki bu sözcükler Kazak Türkçesinde *jıl, jumbak, jırav* biçiminde okunur. Kiril alfabesinde *T/ t* harfi *T/ t* biçiminde yazılmakla birlikte bu harf el yazısında *m* biçiminde yazılır. Kiril alfabesinde el yazısını bilmeyen bir aktarıcı “*новруз төһвेलери*” / *Novruz Töhveleri*’ni “*Novroz Möhfeleri*” olarak aktarabilmektedir.

Sonuç

Klâsik Türk edebiyatı metinlerinin imlâsında karşılaşılan sıkıntıların hepsi aynen halk edebiyatı metinlerinde de karşımıza çıkar. Bunların dışında, halkbilimi/ halk edebiyatı metinlerinin oluşma, icrâ ve yazıya aktarma bağlamlarından ve bu bağlamlarda metinleri kaydedenlerin tahsillerinin yetersizliğinden kaynaklanan sıkıntılar da vardır. Metinleri okuyanların donanım eksikliklerinden kaynaklanan sıkıntılar da mevcuttur. Halkbilimi/ halk edebiyatı metinlerinin yer aldığı cönkler ve el yazması metinlerin yapılarından kaynaklanan sıkıntılar ile bu metinleri yazanların özelliklerinden kaynaklanan sıkıntıların çözümü konusunda yapılacak fazla bir şey olmasa da, metin neşirlerinde, genel kabul gören bir çevriyazı sistemi oluşturmak ve imlâ birliği sağlamak mümkündür. Bunun için de

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

Klâsik Türk edebiyatı, halk edebiyatı ve Türk dili alanlarında çalışan bilim adamlarının bir araya gelerek imlâ konusunda ortak bir karara varmaları gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ALPTEKİN, Ali Berat, 1987, “Fırat Havzası ve Doğu Anadolu’da Yazılmış Cönkler”, **Fırat Havzası Yazma Eserler Sempozyumu (5-6 Mayıs 1986)- Bildiriler**, (Editör: Doç. Dr. Tuncer Gülensoy), Elâzığ: Fırat Üniversitesi yayınları.
- ÇINAR, Ali Abbas, 1996, **Türk Dünyası Halk Kültürü Üzerine Araştırma ve İncelemeler**, Muğla: Muğla Üniversitesi Matbaası.
- DURBİLMEZ, Bayram, 1998, **Muhyiddîn Abdal Dîvânı (Tenkitli Metin- İnceleme)**, Elâzığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora tezi.
- DURBİLMEZ, Bayram, 2003, **Sorgunlu Sıdkı Baba Dîvânı**, Kayseri: Bizim Gençlik yayınları.
- GÖKYAY, Orhan Şaik, 1982, **Destursuz Bağa Girenler**, İstanbul: Dergâh yayınları.
- GÖKYAY, Orhan Şaik, 1984, “Cönkler Üzerine” **Folklor ve Etnografya Araştırmaları- 1984**, İstanbul, s. 107-173.
- HORATA, Osman, 1992, “Klâsik Edebiyatımıza Âit Metinlerin Neşrinde Karşılaşılan İmlâ İle İlgili Bazı Problemler”, **Eski Türk Edebiyatı Kollogyumu (17- 18 Ocak 1992)**, İLESAM, Ankara.
- KORKMAZ, Zeynep, 1979, “Eski Osmanlı Kaynaklarının Yayınında Transkripsiyonla İlgili Değerlendirmeler”, **Türkoloji Dergisi**, c.8, Ankara, s.67-77.
- KORTANTAMER, Tunca, 1993, “Genç Edebiyat Araştırmacısının Yanlışları”, **Türklük Araştırmaları Dergisi (Âmil Çelebioğlu Armağanı)**, S.7, İstanbul.
- ÖNLER, Zafer, 1987, “XVI. Yüzyılda Yazılmış Bostancılıkla İlgili Bir Eser: revnak-ı Bôstân”, **Fırat Havzası Yazma Eserler Sempozyumu (5-6 Mayıs 1986)- Bildiriler**,

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*

(Editör: Doç. Dr. Tuncer Gülensoy), Elâzığ: Fırat Üniversitesi yayınları.

SAKAOĞLU, Saim, 1987, “Cönklerin Kültür Tarihimizdeki Yeri”, **Fırat Havzası Yazma Eserler Sempozyumu (5-6 Mayıs 1986)- Bildiriler**, (Editör: Doç. Dr. Tuncer Gülensoy), Elâzığ: Fırat Üniversitesi yayınları.

ÜNVER, İsmail, 1992, “Arap Harfli Türkçe Metinlerin Çevirisinde Karşılaşılan Yanlışlar”, **Türk Dili**, S.483 (Mart), Ankara, s.789-799.

ÜNVER, İsmail, 1993, “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, **Türkoloji Dergisi**, c.11, S.1, Ankara, s.53-89.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 3/6 Fall 2008*